

12840 - ئاياللار ئەرلەر بىلەن ساۋاپ ۋە جازادا باراۋەرمۇ

سوئال

بەزى كىشىلەر : ئاياللار ئەقىل ، دىن ، مىراس ۋە گۇۋاھلىق بېرىش جەھەتتە كەمتۈك دەيدۇ . ۋە بەزىلەر : ئاللاھ ئۇلارنى ساۋاپ ۋە جازادا باراۋەر قىلدى دەيدۇ . شۇڭا ئۇلار ئىسلام شەرىئىتىدە كەمتۈكمۇ-يوق ، قارىشىڭلار قانداق ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

ئىسلام شەرىئىتى ئايالنى ھۆرمەتلەپ كەلدى ، ئۇنىڭ ئورنىنى كۆتۈردى ، ئۇنى ئۆزىگە لايىق ئورۇنغا قويدى ، ئۇنى ئاسرىدى ، ھەمدە ئۇلارنىڭ ھەق-ھۆرمىتىنى قوغدىدى . شۇنىڭ بىلەن ئىسلام ئايالنىڭ ئىگە-چاقىسىنى ۋە ئېرىنى ئۇنىڭ چىقىمىنى قىلىشقا ، ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىشقا ، ئۇنى ئاسراشقا ۋە ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلىشقا بۇيرىدى . ئاللاھ مۇنداق دېگەن : **ئۇلار بىلەن ياخشى تۇرمۇش كەچۈرۈڭلار [نىسا(ئاياللار): 19]**

ئىسپاتلاندىكى ، پەيغەمبەر(ئاللاھنىڭ تەرىپىلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دېگەن : **سىلەرنىڭ ياخشىڭلار ئاياللىرىغا ياخشى بولغانلار . ھەمدە مانا مەن سىلەرنىڭ ئىچىڭلاردا ئايالىمغا ياخشىمەن . [تىرمىزىي نەقىل قىلغان ، 5709 ، 3895]** ھەمدە ئىسلام ئايالغا ئۇنىڭغا مۇناسىپ كىلىدىغان بارلىق ھوقۇقلارنى بەردى ھەمدە ئۇلارغا ئىشلىرىنى مۇۋاپىق ئۇسۇلدا بىر تەرەپ قىلىشقا رۇخسەت قىلدى . ئاللاھ مۇنداق دېگەن : **ظاياللىرىم ئىستىعدە ظىرلەر ئىستىعدە بولغىنىدەك ، ظىرلەر ئىستىعدە ظاياللىرىم ئىستىعدە بولغىنىدەك بار (يەنى ظاياللار مۇناسىپ دەرىجىدە ھوقۇقتىن بەھرىمەن بولۇشى كىرەك ، مۇناسىپ دەرىجىدە مەجبۇرىيەت ئىستىعدە بولغىنىدەك) . (ظاياللارغا مەھر بىر ئىش ۋە ظىرلەر ئىستىعدە قانداش مەجبۇرىيەتلىرىم ئىستىعدە بولغىنىدەك بولغىنىدەك) ظىرلەر ظاياللاردىن بىر دەرىجە ئارتۇقلىققا ئىستىعدە بولغىنىدەك . ھىكمەت بىلەن ئىش قىلىش قىلغىنىدۇر . [بەقەرە(ئىنەك) : 228]**

بۇ بارلىق مۇئامىلەلەرنى ، سىتىۋېلىش ، سىتىش ، ياراشتۇرۇش ، ۋەكىل قىلىش ، ئارىيەت بېرىش ، ئامانەتكە قويۇش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ .

ئىسلام ئۇنىڭغا ئىبادەتلەر ۋە مەجبۇرىيەتلەردىن ئۇنىڭغا مۇناسىپ كىلىدىغىنىنى ۋاجىپ قىلدى ، ئەر كىشىگە ئوخشاش ۋاجىپ ئىشلار بولسا پاكلىنىش ، زاكات ، ناماز ، روزا ، ھەج ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئىبادەتلەر .

بىراق ئىسلام مىراسقا كەلگەندە ئايالغا ئۇنىڭ ئۆلىشىنىڭ يېرىمىنى بىكىتتى ، چۈنكى ئۇنىڭ ئۆزىگە ، ياكى ئۆيىگە ۋە ياكى بالىلىرىغا چىقىم قىلىش مەجبۇرىيىتى يوق . ئۇنىڭ مەجبۇرىيىتى ئىستىعدە . ۋە شۇنىڭدەك ئەركىشى مېھمانلارغا چىقىم قىلىشقا ،

قۇتقۇزۇش پۇلىنى (دېيەت) بېرىشكە ، ھەمدە توقۇنىشىپ قالغان جامائەتلەر ئارىسىدىكى مۇرەسسەگە چىقىم قىلىشقا مەسئۇل . بەزى ئەھۋاللاردا ئىككى ئايالنىڭ گۇۋاھلىقىنىڭ بىر ئەرنىڭ گۇۋاھلىقىغا تەڭ بولۇشىغا كەلسەك ، بۇنىڭ سەۋەبى ئايال كىشى ئۆزىدىكى ھەيىز ، ھامىلدارلىق ، تۇغۇش ، بالىلارنى بېقىش قاتارلىق تەبىئىي ئايلىنىشلار سەۋەپلىك ئەرلەرگە قارىغاندا بەكرەك ئۇنتۇغاق كىلىدۇ . بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭ كاللىسىنى ئىگەللەۋالدى ھەمدە ئۇنى ئۇنتۇلدۇرىدۇ . شۇڭلاشقا شەرىئى دەلىلەر كۆرسەتتىكى ، يەنە بىر ئايال بىر ئايالنىڭ گۇۋاھلىقىنى كۈچەيتىدۇ ، شۇنىڭ بىلەن ئۇ تىخىمۇ توغرا بولىدۇ . بىراق يەنە پەقەت ئاياللارغىلا مۇناسىۋەتلىك ئىشلار بولۇپ ، ئۇنىڭدا بىر ئايالنىڭ گۇۋاھلىقى يىتەرلىك بولىدۇ . مەسىلەن ، بالا قانچە قىتىم ئىمىتىلگەنلىكىنى ، توپغا تەسىر كۆرسىتىدىغان ئەيىبلەر ۋە باشقىلارنى ئىنىقلاش .

ئايال ئەجىردە ، ئىماندا چىڭ تۇرۇشتا ، يارام ئىشلارنى قىلىشتا ، بۇ دۇنيادا ياخشى تۇرمۇشتىن ، ئاخىرەتتە كاتتا مۇكاپاتتىن بەھرىمەن بولۇشتا ئەر بىلەن باراۋەر .

ئاللاھ مۇنداق دېگەن : **ظەر - ظايال مأمىئەلەردىن كىمكى ياخشى خۇمۇل قىلىدىكەن ، بەزى خۇمۇل قىلىۋاتقان (دۇنيادا**

قانائەتچانلىق ، ھالال رىزىق ۋە ياخشى خۇمۇل قىلىشقا مۇۋەپپەقىيەت قىلىشقا قىلغۇچى) ، ئاللاھ ئۇنى ياخشى تۇرمۇشتىن ، ئاخىرەتتە كاتتا مۇكاپاتتىن ،

قىلغان خۇمۇل قىلىدىكەن ياخشىراق ساۋاب بۇرىمىز . [نەھىل (ھەسەلھەرسى) : 97]

شۇنىڭ بىلەن بىلدۈرۈلگەن ، ئايالنىڭ ھەق - ھوقۇقلىرى بار ۋە مەجبۇرىيەتلىرى بار ، ۋە شۇنىڭدەك ئەرنىڭمۇ ھەق - ھوقۇقلىرى ۋە مەجبۇرىيەتلىرى بار . ھەمدە يەنە ئەرلەرگە ماس كىلىدىغان ئىشلار بار بولۇپ ، ئاللاھ ئۇ ئىشلارنى ئەرلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى قىلدى ، شۇنىڭدەك ئاياللارغا ماس كىلىدىغان ئىشلار بار بولۇپ ، ئۇ ئۇلارنى ئاياللارنىڭ مەسئۇلىيىتى قىلدى . ھەمدە ئاللاھ كۈچ - قۇۋۋەتنىڭ مەنبەسى .

[ئىلمى تەتقىقات ۋە فەتىۋا بېرىش دائىمى كومىتېتى 717]